

УДК 378.1(498)

DOI:

Лариса Корольова, аспірант кафедри педагогіки та психології
Університету імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У РУМУНІЇ В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ

У статті висвітлюються загальноєвропейська політика багатомовності та полікультурності мовної освіти у країнах Європи. Також розглядаються напрямки спільної діяльності країн Європейського простору щодо організації підготовки вчителів іноземних мов і формування єдиних професійно-кваліфікаційних стандартів для визнання професійного визначення вчителів іноземної мови. Представлено стратегії та практичні кроки впровадження проектів у сфері підготовки вчителів іноземної мови, які фінансуються Європейським Союзом, та участь країн Європи, зокрема Румунії, у цих проектах.

Ключові слова: полі культурність; вища педагогічна освіта; підготовка вчителів іноземної мови; мовне різноманіття; мультилінгвальність.

Лит. 8.

Larysa Korolova, Postgraduate Student of the Pedagogy and Psychology Department
University of Alfred Nobel, Dnipro

MODERN ASPECTS OF TRAINING THE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN ROMANIA IN CONFORMITY WITH EUROPEAN DIMENSION

The article deals with the European policy of multilingualism and multiculturalism of language education in European countries. Moreover, the article also deals with directions of joint activities of countries of the European Area in the organization of training the foreign language teachers, the formation of uniform professional qualification standards for determining the professional definition of foreign language teachers, strategies and practical steps for the implementation of projects in the field of training the foreign language teachers funded by the European Union and participation of European countries, in particular Romania, in these projects.

The European Union constantly emphasizes the fact that every citizen should be able to speak in his native language plus two other European languages, stresses the need to promote of linguistic diversity and the motivation of European citizens to learn less widely used languages and improve the quality of teaching the foreign languages in educational establishments at different levels and focus its efforts to realize these ideas through the implementation of projects and programs that it has funded.

The author focuses on the fact that Romania like all European countries is actively involved in the numerous projects and programs offered by the European Union as one of the priority areas of the Romanian Government is the quality of education at all levels and brings it in conformity with European standards.

At the end of the article the author concludes that the European policy that implemented in Romania tends towards at the development of multilingualism and multiculturalism of language education, extends to other European countries and is realized through the implementation of various educational projects and programs funded by the European Union among the higher education institutions.

Keywords: multiculturalism; higher pedagogical education; training of foreign language teachers; linguistic diversity; multilingualism.

Постановка проблеми. Євроінтеграція систем вищої педагогічної освіти країн пострадянського простору XXI століття визначає їх сучасний стан і тенденції розвитку. В умовах подальшої Євроінтеграції України посилюються взаємозв'язки і взаємодія між національними системами підготовки вчителів різних країн. Події, які відбуваються останнім часом в українському освітньому просторі підтверджують зацікавленість уряду та вченої спільноти до освітніх процесів країн-членів Європейського Союзу. Так у червні 2017 року у Києві відбулася I Міжнародна науково-практична конференція “Педагогічна компаративістика і

міжнародна освіта – 2017” за участю директора Інституту освіти та науки Румунії Кіпріана Фартушника, помічника посла Румунії в Україні та інших румунських вчених, яка була організована відділом порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. На конференції обговорювалися проблемні питання, методологічні орієнтири порівняльно-педагогічних студій, інновації стратегій розвитку освіти в Україні, Європі у контексті мультикультуралізму, глобалізації та європейської інтеграції [1].

Наступною знаменною подією у цьому напрямку стала зустріч Міністра освіти і науки України Лілії Гриневиц з Міністром національної

освіти Румунії Лівіу Марьян Поп, яка відбулася 27 вересня 2017 року, у МОН. На зустрічі обговорювалися питання двосторонньої співпраці між Румунією та Україною в сфері освіти в контексті нового Закону України “Про освіту” [3]. Все це зумовлює науковий інтерес до дослідження досвіду зарубіжних країн, зокрема Румунії.

Аналіз основних досліджень. Аналіз досліджень та публікацій показав, що протягом останніх років предметом активної уваги багатьох провідних українських науковців є теорія і практика зарубіжного освітнього процесу (Г. Алексевиц, І. Білецької, О. Олексюка, Г. Єгорова, В. Гаманюк, Л. Латун, Р. Гришкової, О. Овчарук, Л. Гульпи, О. Рибак, О. Глузмана, Л. Пуховської, Т. Панського, В. Вдовенко, О. Максименко, Г. Воронки, М. Тадеєвої, Т. Кошманової, Т. Кристопчук, С. Сапожникова, Ю. Короткової, С. Усманової, П. Кряжева, Чжань Уан, Н. Постригач) і виявив науковий інтерес зарубіжних (G. Doggett, Donna M., Janet M. Goodwin, M. Grenfell, Marianne Celce-Murcia, H. Stern) та українських (Г. Крючков, С. Гапонова, Л. Конопляник, Т. Копетчук, О. Коваленко, Р. Ткаченко та ін.) дослідників до питання підвищення важливості мовної підготовки в системі вищої освіти.

Формулювання мети. Метою статті є висвітлення основних аспектів підготовки вчителя іноземних мов у Румунії відповідно до загальноєвропейських освітніх процесів.

Вклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна освіта у світі має давню традицію, але дослідження в галузі освіти вчителів було досить повільним у Європейських країнах, щоб стати визнаною діяльністю, гідною академічного навчання. Однак в останню чверть ХХ сторіччя було зроблено великий крок у цьому напрямку. Наприклад Малкольм Уоллес [8] перераховує три різних підходи до навчання викладачів мови: *ремесло; прикладна наука; рефлексивна практика*. На початку ХХ сторіччя було знайдено четвертий підхід: *освіта на основі компетентності*. Безперечно всі ці підходи не існують у чистому вигляді, кожен з них має чітку різницю принципів, процесів та практики. Крім того, необхідно їх розглядати у контексті навчання викладачів іноземної мови. Деякі дослідження вказують на те, що “мовні люди” [7] характеризуються чітко вираженими явищами, а вивчення мов включає в себе процеси особистої трансформації.

Європейський союз постійно акцентує увагу на тому, що кожен громадянин повинен мати змогу говорити рідною мовою плюс дві інші європейські мови, наголошує на необхідності

заохочення мовного різноманіття та мотивації європейських громадян до вивчення менш широко використовуваних мов та підвищення якості навчання іноземним мовам у навчальних закладах різних рівнів і направляє всі зусилля для впровадження цих ідей через реалізацію чисельної кількості різноманітних програм і проєктів, які він фінансує.

Наукове дослідження загальноєвропейських проєктів та програм ще раз підтвердило ґрунтовність і актуальність проблеми підготовки кваліфікованих фахівців. Під час дослідження було розглянуто три аспекти підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та інших країнах Європи: *організація, структура та зміст*.

У проєктах і програмах, окрім Румунії, брали участь більше ніж 32 європейські країни. Результати цього дослідження та додаткова інформація, яку зібрали: ЮНЕСКО, міністерства освіти, вищі навчальні заклади, асоціації викладачів та культурні організації допомогли виокремити контекстні деталі та приклади передової практики у підготовці майбутніх вчителів іноземних мов:

- акцентуація уваги на комунікативних аспектах вивчення мови;
- пристосування педагогічних методик навчання до потреб окремих груп мовних студентів;
- використання систем наставництва у підготовці викладачів та підготовки наставників;
- впровадження міжкультурних вимірів;
- використання нових технологій та автономних, відкритих або дистанційних навчальних підходів у підготовці викладачів, а також навчання щодо їх використання;
- європеїзація та інтернаціоналізація програм підготовки вчителів;
- підвищення компетенції викладачів іноземної мови та культури, якої вони навчають [5].

Результати досліджень покази, що Румунія як і всі Європейські країни мають єдині вимоги щодо організації процесу навчання мовних фахівців, тобто: рівень підготовки, отримання кваліфікацій, фінансова підтримка та база студентів. Професійна підготовка викладачів іноземних мов для середніх шкіл Румунії, як правило, здійснюється в університетах, часто залучаючи факультети освіти, мови, мистецтва та гуманітарної науки. Але, зазначимо, що в інших країнах Європейського Союзу, наприклад, у Великій Британії можна повністю проходити підготовку в школах, у Франції навчання здійснюється IUFM національними установами, що входять до складу Міністерства освіти у

співпраці з університетами, а у Ліхтенштейні навчання проводяться в сусідніх країнах. За координацію підготовки майбутніх викладачів іноземної мови переважно відповідають міністерства освіти, однак у кожній країні є свої специфічні особливості.

Вищі освітні заклади готують своїх студентів до професійної діяльності відповідно до конкретних вимог. Приклади цього можуть бути Стандарти Агентства з підготовки педагогів у Великобританії та державні освітні стандарти Болгарії, Румунії і України. У багатьох європейських країнах майбутні вчителі середньої школи повинні мати ступень магістра.

Тематичні дисципліни з підготовки студентів, більшість з яких профільні предмети, викладаються рідною мовою, натомість існують загальні або додаткові предмети, які викладаються іншою мовою. З метою вдосконалення мовної практики, навчальні програми включають ефективні інтерактивні мовні курси або майстерні. Це особливо важливо для тих слухачів, які мають намір вивчати другу або третю іноземну мову. На засадах самоврядування студенти утворюють мовні клуби, спілкуються у соціальних мережах із носіями мови, отримують додаткову соціокультурну інформацію з Інтернету. Завдяки міжнародному співробітництву студенти також мають можливість брати участь у подвійних програмах з обміну студентами доступних у Австрії, Франції, Німеччині та Великобританії та проходити стажування за кордоном. З кожним роком зростає кількість студентів, які навчаються в європейських країнах через угоди між Австрією, Чехією, Угорщиною, Румунією, Грузією та Словаччиною, що надають гранти для подібних проєктів, та через освітні програми “Еразмус”, “Сократ” і “Темпус” (Erasmus, Socrates and Tempus).

Необхідно зазначити також, що до курсу підготовки вчителів іноземної мови, всіх країн європейського простору, включено методіку викладання мови. Приблизно в 24 країнах обов’язковим предметом є прикладна лінгвістика і все більше поширюється навчання комунікативної мови в протиположності академічній. Натомість граматику, як спеціальну дисципліну, і до сьогодні включають у навчання студентів-мовників тільки дві третини з опитаних країн [6]. Особливого значення у напрямку функціонального оволодіння іноземною мовою, останнім часом, набуває методика CLIL (Content and Language Integrated Learning), тобто метод контентно-мовного інтегрованого навчання (за Л.Г. Мовчан),

за яким, навчання немовних предметів відбувається іноземною мовою [2, 217]. Найбільш поширене, використання метода CLIL у країнах Західної Європи (Німеччина, Іспанія, Італія, Бельгія, Франція), однак протягом останніх років, дуже активно її впроваджують у Фінляндії, Польщі, Румунії, Чехії, Естонії, Болгарії.

Одним з аспектів підготовки викладачів іноземної мови є вільне володіння ІКТ (особливо – у Румунії). У більшості країн – це обов’язкова дисципліна для студентів-мовників, а у Великобританії Чеській Республіці і Литві студенти повинні проходити тестування з ІКТ як невід’ємну складову їхнього фінального оцінювання.

Всі країни комбінують різні види поточного та підсумкового оцінювання в навчанні. Зазвичай оцінювання студентів відбувається або за критеріями навчального закладу або за чіткими інструкціями чи вимогами, встановленими міністерствами освіти. Таким чином виявлено такі методи оцінювання: 1) усні, письмові заліки та іспити з різних компонентів окремих предметів; 2) курсова робота над окремими предметними компонентами; 3) серія досліджень; 4) захист проєктів; 5) випускні (державні) усні та письмові іспити; 6) захист дисертації.

Педагогічна практика є обов’язковим компонентом навчальних програм з підготовки вчителів іноземних мов у Румунії та усіх інших країнах Європи, за виключенням Греції та Кіпру. Найбільшу увагу практиці майбутніх вчителів, майже дві третини навчального періоду, приділяється у Великобританії. У багатьох країнах стажистів контролюють досвідчені викладачі у школах. Наставники виступають в якості консультанта і допомагають планувати роботу студентів. Пройти педагогічну практику, окрім навчання, можуть студенти-учасники навчальних програм за кордоном, тому що існують міцні зв’язки між північними країнами, які складаються з організації Nordplus та членів СЕЕРУС (Центральноєвропейська програма обміну для університетських досліджень: Австрія, Чехія, Болгарія, Словаччина, Словенія, Румунія, Польща, Хорватія та Угорщина).

Дослідження та впровадження проєктів і освітніх програм відбувалися паралельно, і без сумніву впливали на загальноєвропейську політику щодо імплементації багатомовності та полікультурності мовної освіти в країнах Європи, а кількість проєктів у сфері підготовки вчителів іноземної мови, які фінансує Європейський Союз, збільшилась. Таким чином були представлені: двомовний проєкт INSET “In-Service Training

Policy”, “Міжнародні мови INSET на відстані” (онлайнві консультації, ресурси, мережі та курси INSET для вчителів іноземних мов), “Регіональна програма обміну для університетських досліджень CEEPUS, ILIAD”, “Talanted Europe” за підтримки Erasmus+ Project “Викладання та вивчення мов, розширене новими технологіями” (“Use of ICT in support of language teaching and learning”), ELP “Європейське мовне портфоліо” (“The European Language Portfolio”), “Рефлексивність у навчанні: проєкт завтрашнього вчителя” (“Reflexivity in training: Tomorrow’s teachers’ project”) тощо. Всі країни Європейського простору беруть участь у цих проєктах, і однією з найактивніших є Румунія, оскільки одним з пріоритетних напрямків уряду Румунії є якість освіти на всіх рівнях, а також її відповідність європейським стандартам.

Висновки. Отже, можна стверджувати, що загальноєвропейська політика, яка активно реалізується у Румунії, спрямована на розвиток багатомовності та полікультурності мовної освіти, поширюється також на інші країни Європи і здійснюється через впровадження різноманітних освітніх проєктів і програм серед вишів, які фінансуються Європейським союзом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Збірник тез доповідей І Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 15 – 16 червня 2017 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / Заг. Ред. О.І. Локшиної. – К.: Педагогічна думка, 2017. – 222 с.
2. Мовчан, Л.Г. Використання досвіду Швеції у вітчизняній практиці навчання іноземних мов [Електронний ресурс] / Л.Г. Мовчан // Гуманізація навчально-виховного процесу – 2011. Спец. вип. 7, ч. 2. С. 214 – 220.
3. Новини Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] – 2017 – Режим доступу до сайту: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2017/09/26/liliya-grinevich-zustrinetsya-z-ministrom-nacziionalnoi-osviti-rumuniyi>
4. Сапожников С.В. Вища педагогічна освіта в країнах Чорноморського регіону: історія і сучасність: монографія / С.В. Сапожников. – Дніпропетровськ: Інновація 2013. – 480 с.
5. Grenfell M. The Training of Foreign Language Teachers: Developments in Europe [Електронний ресурс] – 2002 University of Southampton, UK. – Режим доступу www.leeds.ac.uk/educol/documents/00002142.htm
6. Policy Recommendations for the Promotion of Multilingualism in the European Union [Електронний ресурс] – 2011 – Режим доступу http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/languages/information/documents/report-civil-society_en.pdf
7. Evans C. and Milton K. Language People. / C. Evans, K. Milton – Open University Press, 1988.
8. Wallace M. J. Training Foreign Language Teachers. Cambridge. [Електронний ресурс] – 1991 – Режим доступу [http://www.scirp.org/\(S\(czeh2tfqyw2orz553k1w0r45\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1974599](http://www.scirp.org/(S(czeh2tfqyw2orz553k1w0r45))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1974599)

REFERENCES

1. Zbirnyk tez dopovidej I Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konferencii (Kyiv, 15 – 16 chervnia 2017 p.) [Collection of abstracts of the 1st International Scientific and Practical Conference]. (Ed.). O.I. Lokshina. Kyiv: Pedahohichna dumka, 222 p. [in Ukrainian].
2. Movchan, L.G. (2011). Vykorystannia dosvidu u Shvecii u vitchizniani praktyci navchannia inozemnyh mov [Use of Sweden’s experience in domestic practice of teaching foreign languages]. *Humanization of the educational process*. Vol.7, part 2, pp. 214–220. [in Ukrainian].
3. Novyny Ministerstva osvity i nauky Ukrainy (2017). [News of the Ministry of Education and Science of Ukraine]. Available at: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2017/09/26/liliya-grinevich-zustrinetsya-z-ministrom-nacziionalnoi-osviti-rumuniyi> [in Ukrainian].
4. Sapozhnikov, S.V. (2013). *Vyshcha pedahohichna osvita v krainah Chornomorskoho rehionu: istoriia i suchasnist* [Higher teacher education in the Black Sea region: past and present]. Dnipropetrovsk, Innovatsiia Publ., 480 p. [in Ukrainian].
5. Grenfell, M. (2002). *Pidhotovka vchyteliv inozemnyh mov: Rozvytok u Yevropi* [The Training of Foreign Language Teachers: Developments in Europe]. University of Southampton, UK. Available at: www.leeds.ac.uk/educol/documents/00002142.htm [in Ukrainian].
6. *Stratehichni rekomendacij z vprovadzhenia multylingvizmu u Yevropeiskomu Coiuzi* (2011). [Policy Recommendations for the Promotion of Multilingualism in the European Union]. Available at: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/languages/information/documents/report-civil-society_en.pdf [in Ukrainian].
7. Evans, C. And Milton, K. (1988). *Language People*. Open University Press. [in English].
8. Wallace, M. J. (1991). *Training Foreign Language Teachers*. Cambridge. [Electronic resource]. Available at: [http://www.scirp.org/\(S\(czeh2tfqyw2orz553k1w0r45\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1974599](http://www.scirp.org/(S(czeh2tfqyw2orz553k1w0r45))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1974599) [in English].

Стаття надійшла до редакції 23.11.2018